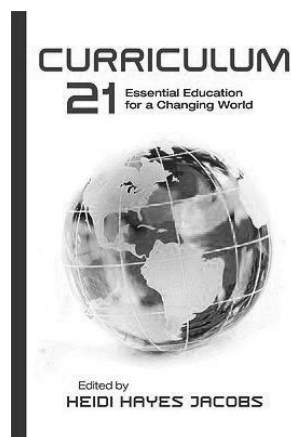
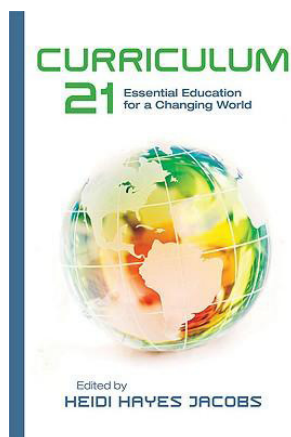

Prikaz knjige
CURRICULUM 21: ESSENTIAL EDUCATION FOR A CHANGING WORLD
Heidi Hayes Jacobs, ASCD, Alexandria VA, USA, 2010.

Izdavačka kuća „ASCD“ 2010. godine objavila je knjigu pod nazivom *Kurikulum 21: suštinski odgoj i obrazovanje za svijet u promjenama (Curriculum 21: Essential Education for a Changing World)*. Urednica je Heidi Hayes Jacobs, međunarodno priznata stručnjakinja u području kurikula i poučavanja, osnivačica i predsjednica Curriculum Designers Inc. i izvršna ravnateljica Curriculum Mapping instituta. Knjiga je napisana na engleskom jeziku i sadrži 266 stranica. Ukupno je deset autora knjige koju čini trinaest poglavlja, od kojih je četiri napisala urednica, a ostalih devet različiti stručnjaci koji se bave pitanjima odgoja i obrazovanja. Prva četiri poglavlja uokviruju ostatak knjige i opći su pregled zahtjeva za kurikulumom 21. stoljeća, s posebnim naglaskom na sadržaju, procjeni i promjenama strukture škola. U ostalim poglavljima istaknut je niz pitanja i primjera koji se odnose na vještine potrebne za 21. stoljeće i većinom tematiziraju globalne kompetencije, medijsku pismenost, odgoj i obrazovanje za održivi razvoj te integriranje tehnologije u nastavi. U knjizi je prikazan proces revizije kurikula i relevantne prilagodbe namijenjene timovima škola u cilju da se učenike pripremi za uspjeh u 21. stoljeću. Autorica ističe kako je prvobitna namjena knjige pomoći u pripremanju učenika za budućnost.

Uvodni dio knjige svojevrsna je provokacija čitateljima, potiče na dublje razmišljanje i suočavanje s realnim stanjem škola, odgoja i obrazovanja koje, prema riječima autorice, ne priprema učenike za ono što bi trebalo, za budućnost i život u 21. stoljeću. U uvodnom je dijelu autorica istaknula stav knjige: potrebno je temeljito preispitati, osuvremeniti i „uliti“ život u kurikulum te iz korijena promijeniti oblik i izgled škola kako bi odgovarale vremenu u kojem živimo. Ističe namjeru svih autora: poticanje specifičnog dijaloga, rasprave i akcije za reviziju kurikula na svim razinama sustava. Jacobs ističe da se u knjizi potiče aktivni cilj kurikula koji uspješno kombinira relevantne ideje i sadržajnu praksu – kurikulum koji naglašava što je važno za učenike.

U prvom poglavlju *Novi suštinski kurikulum za novo doba (A New Essential Curriculum for a New Time)* autorica Heidi Hayes Jacobs navodi razloge za potrebu

značajnih promjena u današnjem obrazovnom sustavu. Naglašava kako je imperativ pripremiti učenike za njihov svijet i njihovo vrijeme. Za unaprjeđenje kurikula Jacobs predlaže model rasta nasuprot modelu promjene, odnosno da se promjena ne treba događati radi promjene već treba biti pravi rast iz zastarjelog sustava u postojeći. Autorica je navela tri prevladavajuća mita koja oblikuju našu viziju djelovanja škole, za koje je dokazano da stvaraju prepreke pri kreiranju održivih promjena u kurikulu, te načela za zamjenu tih mitova kao operativnih točaka polaska za poduzimanje akcija u kurikulu 21. stoljeća.

U drugom je poglavlju pod nazivom *Unaprjeđivanje kurikuluma: vrste i vještine procjena za 21. stoljeće (Upgrading the Curriculum: 21st Century Assessment Types and Skills)* Jacobs navela specifične korake za kratkoročnu reviziju vještina procjena kako bi se učenike izravno povezalo s proizvodima i umijećima 21. stoljeća. Navodi pojam *mapiranja kurikuluma*, kao načina da učitelji predlože nove vrste procjena i unaprijede zastarjeli materijal. Autorica ističe kako je aktivno i promišljeno pregledavanje kurikula bit mapiranja. Ono omogućuje da se „zumira“ svaki pojedini element kurikula i istovremeno široko shvati. Pri susretima s različitim školama, autorica je zaključila da je započinjanje s procjenama dokazano najuspješniji način usmjeravanja škola, fakulteta i upravitelja prema učenju i poučavanju 21. stoljeća. Model unaprjeđenja započinje s razmatranjem vrsta procjena, nastavlja se pregledom i izmjenom sadržaja, a na kraju se to dvoje povezuje kako bi se unaprijedila učenička znanja i vještine. Naposljetku, svaki se element detaljno pregledava radi svrstavanja u kurikulsku mapu. Autorica naglašava da je smisao revizije da se sve vrste procjena prošire kako bi odgovarale današnjem vremenu. Navodi pet koraka za implementaciju u praksi.

Treće poglavlje *Unaprjeđivanje sadržaja: provokacija, osnaživanje i zamjena (Upgrading Content: Provocation, Invigoration, and Replacement)* usredotočeno je na unaprjeđenje sadržaja tako da se istraži svako pojedino predmetno područje kako bi se pronašle potencijalne provokacije i točke za promišljanje i izmjenu. Promjena sadržaja zahtijeva pažljivo artikuliranje onoga što je pravovremeno i dugoročno i istodobno pronalaženje onoga što treba ukloniti. Proces revizije ažuriranja znanja teško je održavati i njegovati u bilo kojem području istraživanja, ali je temelj učenja. Autorica navodi potrebu uključivanja svih sudionika (učitelja, učenika, stručnjaka...) i posebno razmatranje u ispitivanju svake discipline. Kako bi spomenuto približila čitateljima, autorica je za svaku pojedinu disciplinu objasnila razlog zašto je potrebna promjena. Njezini prijedlozi jasno ukazuju na važnost mišljenja višeg reda u 21. stoljeću.

Četvrto poglavlje *Novo shvaćanje škola: reinencija i ponovno ujedinjenje strukture školskih programa (New School Versions: Reinventing and Reuniting School Program Structures)* pruža niz razmatranja i prijedloga za djelovanje pri dugoročnom planiranju u školi. Konkretno, autorica objašnjava četiri međusobno povezane programske strukture koje su osnova mogućnosti koje se školama nude za implementiranje dinamičnog kurikula i nastave: raspored (dugoročni i kratkoročni), grupiranje uzoraka učenika (institucionalno i nastavno), grupiranje uzorka profesionalaca (raznih struka) i prostor (stvarni i virtualni). Uzajamni utjecaj tih struktura određuje kako se učinkovito može unaprijediti kurikulum. Autorica ističe dva

osnovna načela kojih se treba držati kako bi se izgradila reinvenција i reformski pokret škola 21. stoljeća: oblik treba uvijek slijediti funkciju i cjelina je zbroj dijelova. Vjeruje da je temeljni problem za samonametnuta ograničenja koja nalazimo u školama razdvajanje ove četiri programske strukture – rasporeda, grupiranja učenika po uzorku, grupiranja profesionalaca i prostora. Novo dugoročno shvaćanje škola podrazumijeva prilagodljivost i pristupačnost. Krajnji je cilj učinkovito okruženje za učenje: učenici grupirani za rad s osobljem organiziranim da odgovara njihovim potrebama, u vremenskom okviru koji podržava njihovo učenje u stvarnim i virtualnim prostorima.

U petom poglavlju nazvanom *Pet društveno-tehnoloških trendova koji mijenjaju sve u učenju i poučavanju (Five Socio-Technology Trends That Change Everything in Learning and Teaching)* autor Stephen Wilmarth nastoji definirati i povezati kako tehnologija i društvene prilagodbe novim tehnologijama mijenjaju učenje i poučavanje u smislu unaprjeđivanja. Ističe da nam je dužnost istražiti utjecaj tih trendova i odgovoriti na pitanje što znači biti odgojen i obrazovan u 21. stoljeću. Objašnjava pet trendova i njihov utjecaj na učenje i poučavanje. Kao prvi trend autor navodi *društvenu proizvodnju* koja je radikalno preraspodijelila ovlasti proizvodnje i stvaranja znanja i proizvodi suvremeni model za *učenje činjenjem*. Također, navodi tehnologije *društvenih mreža* kao moćno sredstvo za pospješivanje procesa *učiti biti*, odnosno utvrđivanja našeg identiteta. *Semantički Web* postaje model *učiti znati* u sljedećoj inovacijskoj fazi interneta. Autor kao trend navodi i *medijske mreže*, trodimenzionalne prikaze prostora putem računala i interneta, s računalnim igrama kao vodećim primjerom pružanja prostora za iskustveno učenje. Kao peti trend navodi novi *ZOO nelinearnog učenja*, omogućen biologijom koja postaje majkom znanosti 21. stoljeća te tvrdi da će taj trend promijeniti naše razumijevanje kreiranja znanja.

Šesto poglavlje *Učionica široka kao svijet (A Classroom as Wide as the World)* autorice Vivien Stewart, tematizira globaliziranje kurikula, analizira globalne trendove koji utječu na odgoj i obrazovanje, opisuje što čine inovativne škole kako bi odgojile učenike spremne za fakultete i globalno kompetentne učenike te predlaže koje korake političari trebaju poduzeti da takav odgoj i obrazovanje učine dostupnim svim učenicima. Autorica navodi pet globalnih trendova koji mijenjaju kontekst za buduće generacije. Ti se trendovi odnose na ekonomiju, znanost i tehnologiju, demografiju, sigurnost i građanstvo te obrazovanje. Autorica ističe kako globalna kompetencija uključuje tri elementa: znanje o drugim svjetskim regijama, kulturama, gospodarstvu i globalnim pitanjima; vještine komuniciranja na drugim jezicima, rad u međunarodnim timovima te evaluaciju informacija iz različitih izvora diljem svijeta; vrijednosti poštovanja za druge kulture i sklonost uključivanja kao odgovornog sudionika u globalni kontekst. Ukratko, svaka škola treba otvoriti oči svakog pojedinog učenika za složenost, priliku i izazove globaliziranog svijeta i opremiti učenike kompetencijama za uspjeh koje vode u novo doba.

U sedmom je poglavlju, *Učiniti učenje neodoljivim: putovanje kroz Mabry srednju školu (Making Learning Irresistible: Extending the Journey of Mabry Middle School)* autor Tim Tyson prikazao kako se učenje za 21. stoljeće odvija u Mabry srednjoj školi u Georgiji. Svaki učenik u Mabry srednjoj školi nastoji postići novi

osobno najbolji standard, a učenici kontinuirano prikazuju svoj rad vršnjacima. Svatko sudjeluje u istinskoj zajednici učenja. Učitelji kontinuirano vrednuju učenički rad u procesu. Praksu su unaprijedili tehnologijom tako da su uveli filmski festival gdje učenici prikazuju videouratke koje su izradili o određenoj temi. Učitelji se vode pitanjem kako bi se mogla povećati pozitivna emocionalna povezanost učenika s kurikulumom. Mnogo važnijim od ocjenjivanja učeničkog rada smatra se pomoć učenicima u vrednovanju napretka njihova rada, prema njihovim ciljevima u stvarnom vremenu. Učitelji u Mabryu potiču učenike na razmišljanje tako da ih pitaju što imaju reći, a da je toliko važno da svi na svijetu to trebaju čuti. Mabry i dalje širi svoju viziju škole za 21. stoljeće utjecanjem na školsku strukturu. Kao i život, učenje se može događati bilo gdje i bilo kada. U takvoj viziji, učenici su odgovorniji za svoje učenje.

Osmo poglavlje *Medijska pismenost: vještine pismenosti za 21. stoljeće (Media Literacy: 21st Century Literacy Skills)* autora Franka W. Bakera, raspravlja o pitanju kako pomoći učenicima da postanu kritički potrošači medija. Autor navodi da učitelji i pedagozi imaju priliku i odgovornost rabiti medijsku pismenost kao jednu od ključnih strategija za pomoć učenicima u razvijanju vještina kritičkog mišljenja. Ističe što je potrebno za širenje medijske pismenosti: nastavnici bi odgoj i obrazovanje za medijsku pismenost trebali zahtijevati kao životnu sastavnicu učenja i poučavanja. Medijska pismenost ne treba biti odvojen predmet, već treba biti interdisciplinarna tema. Škole i općine trebaju nuditi stručnu izobrazbu kako bi se zadovoljili zahtjevi medijske pismenosti koji se odnose na državne standarde. Medijski stručnjaci trebaju razmotriti učeničke izvore i stručne zbirke o medijima i medijskoj pismenosti u školskim knjižnicama. Učiteljski fakulteti u svoja predavanja moraju uključiti medijsku pismenost za buduće nastavnike, izdavači udžbenika moraju u svojim publikacijama uključiti i prihvatiti medijsku pismenost, a škole bi trebale razmotriti programe za osvješćivanje roditelja o medijskoj pismenosti.

Deveto poglavlje pod nazivom *Digitalni portfoliji i kurikulumске mape: poveznica učiteljskog i učeničkog rada (Digital Portfolios and Curriculum Maps: Linking Teacher and Student Work)* djelo je autora Davida Niguidule, prvog istraživača digitalnog učeničkog portfolija. On ističe kako svaki učenik postaje upravitelj svog vlastitog rada i da je krajnja odgovornost za učenike preuzimanje odgovornosti za svoj rad. Navodi da digitalni portfoliji predstavljaju moćan način prikupljanja učeničkog rada. Zbirka radova u portfoliju može pokazati je li učenik ispunio standarde i tko učenik jest kao individualna osoba. Digitalni portfolio multimedijalna je zbirka učeničkih radova koja pruža dokaz o učenikovim znanjima i vještinama. Slično kao digitalni portfolio, kurikulske su mape organizacijsko sredstvo koje dokumentira rad učitelja. Kada se stave zajedno, mapiranje i portfoliji povratna su „petlja“ za kontinuirano poboljšanje. Proces prikupljanja, odabiranja i promišljanja rada u portfoliju ono je što ga čini značajnim. Upotrebljeni na promišljeni način, mape i portfoliji mogu pružiti pozadinu da interakcije učenika i učitelja budu informativnije, smislenije i značajnije.

Deseto poglavlje, *Odgajanje i obrazovanje za održivu budućnost (Educating for a Sustainable Future)* napisala je autorica Jaimie P. Cloud, koja je posvetila svoju karijeru izgradnji kurikula koji podupire održivost i globalno razumijevanje. Okvir

Cloudova instituta za odgoj i obrazovanje za održivost temeljen je na izvornom radu odgajatelja iz cijeloga svijeta. Cloud institut zagovara da učenici uče i djeluju kroz kulturno očuvanje i preobrazbu, kroz odgovorno lokalno i globalno građanstvo, dinamiku sustava i promjena. Nadalje, da uče i djeluju kroz održivu ekonomiju i opće zdravlje. Trebaju učiti živjeti unutar ekoloških zakona i načela, odnosno učiti vidjeti sebe u zavisnosti s drugima, ovisnost svih živih bića i prirodnih sustava. U okviru za odgoj i obrazovanje za održivost navedeno je također da učenici trebaju učiti kroz izumljivanje i utjecanje na budućnost, spoznavati višestruke perspektive, pridonositi zajedničkom stvaranju razvojne vizije te imati osjećaj o mjestu u kojem žive. Kako bi spomenuto približila čitateljima, autorica navodi primjere škola i školskih sustava koji teže odgoju i obrazovanju za održivost, primjere kurikula za održivi razvoj te upute školama.

U jedanaestom poglavlju nazvanom *Oslabljivanje ili ojačavanje? (Power Down or Power Up?)* autor Alan November daje svoju viziju kako se škola treba preurediti. Ističe da nastavnici trebaju promisliti o kontroli u svojim učionicama i pronaći načine kako će svoje učenike osnažiti tehnologijom. U ovom je poglavlju autor naveo šest primjera kreativnih načina na koje nastavnici mogu učenicima pružiti mogućnosti da značajno doprinesu svojoj zajednici učenja. Pravi problem nije implementacija tehnologije u trenutnu organizaciju, već mijenjanje kulture učenja i poučavanja. Neke autorove preporuke za pomoć traženja načina da učenici budu doprinositelji onomu što on naziva „digitalna farma“ su *dizajnirani vodiči (screencasting)*, *službene bilješke te istraživanja*. Učenici mogu postati i *koordinatori suradnje, suradnici društva te istraživači kurikuluma*. Na kraju poglavlja autor naglašava kako osnovno pitanje nije koju tehnologiju trebamo kupiti za naše škole, već pitanje kontrole: možemo li promijeniti našu tradicionalnu kulturu poučavanja i učenja tako da ovlastimo učenike da preuzmu veću odgovornost za vlastito učenje i njihove zajednice učenja.

U dvanaestom poglavlju, *Stvaranje veza učenja s današnjim učenicima koji mnogo znaju o tehnologiji (Creating Learning Connections with Today's Tech-Savvy Student)* autor Bill Sheskey polazi od stajališta da učenici znaju mnogo o tehnologiji. Razvio je jasne strategije za pomoć nastavnicima u uporabi digitalnih sredstava s učenicima koji često znaju više od odraslih. Današnji učenici zahtijevaju promjene u razredu zbog svoje sposobnosti da prikupljaju informacije brže nego ijedna prijašnja generacija. Autor je naveo popis sredstava i pomagala za interaktivnu učionicu 21. stoljeća. Ističe da učenici u današnjim školama mogu pristupiti bilo kojoj informaciji koju trebaju znati, ali moraju naučiti postaviti prava pitanja. Prema njegovim riječima, učionica ranog 21. stoljeća vrijeme je velike promjene i ta je promjena potaknuta tehnolojskim vještinama koje su učenici koji mnogo znaju o tehnologiji unijeli u razrede.

U posljednjem, trinaestom poglavlju *Potrebno je naviknuti se: promišljanje kurikuluma za 21. stoljeće (It Takes Some Getting Used To: Rethinking Curriculum for the 21st Century)* autori Arthur L. Coste i Bene Kallick ističu da je sve što se dosad radilo u školama potrebno promisliti u svjetlu novih tehnologija i s raznolikijom, drukčijom učeničkom populacijom na umu. Mijenjanje kurikula prvenstveno je mijenjanje uma, a zatim oblikovanje novih navika i rutina, kao i napuštanje starih.

Prema tim procesima autori se odnose kao prema *navikama uma*. Ustanovili su šesnaest vitalnih navika uma koje su potrebne za uspjeh u školi, poslu i životu. Krajnji je cilj da učenici postanu samousmjereni u svom učenju. Autori navode promjene uma koje su potrebne za spomenuto: znati prave odgovore, znati kako se ponašati kada pravi odgovori nisu vidljivi; od značenja prijenosa do značenja konstrukcije; od vrednovanja do samovrednovanja. Ističu kako će promjena navika uma zahtijevati kurikulum koji opskrbljuje pojedince sposobnostima neophodnim da se uključe u cjeloživotno učenje. Rast i promjena nalaze se u neravnoteži te je potrebno neko vrijeme za navikavanje.

Zaključno, knjiga *Kurikulum 21: suštinski odgoj i obrazovanje za svijet u promjenama* sustavno pokazuje ukupnost značajki i smjernica za odgoj i obrazovanje u 21. stoljeću. Napredan je i praktičan vodič za unaprjeđivanje škola u zajednice učenja koje odgovaraju vremenu u kojem živimo. U ovoj knjizi autori su dali ideje kako mijenjati škole za 21. stoljeće, integrirajući tehnologiju i strategije učenja koje zahtijevaju promišljanje o svijetu i rješavanju problema. Vrijedan je izvor za razumijevanje što dobro odgojena i obrazovana osoba u 21. stoljeću mora znati i biti sposobna činiti.

Senka Gazibara,
mag. edukacije hrvatskog jezika i književnosti i mag. pedagogije